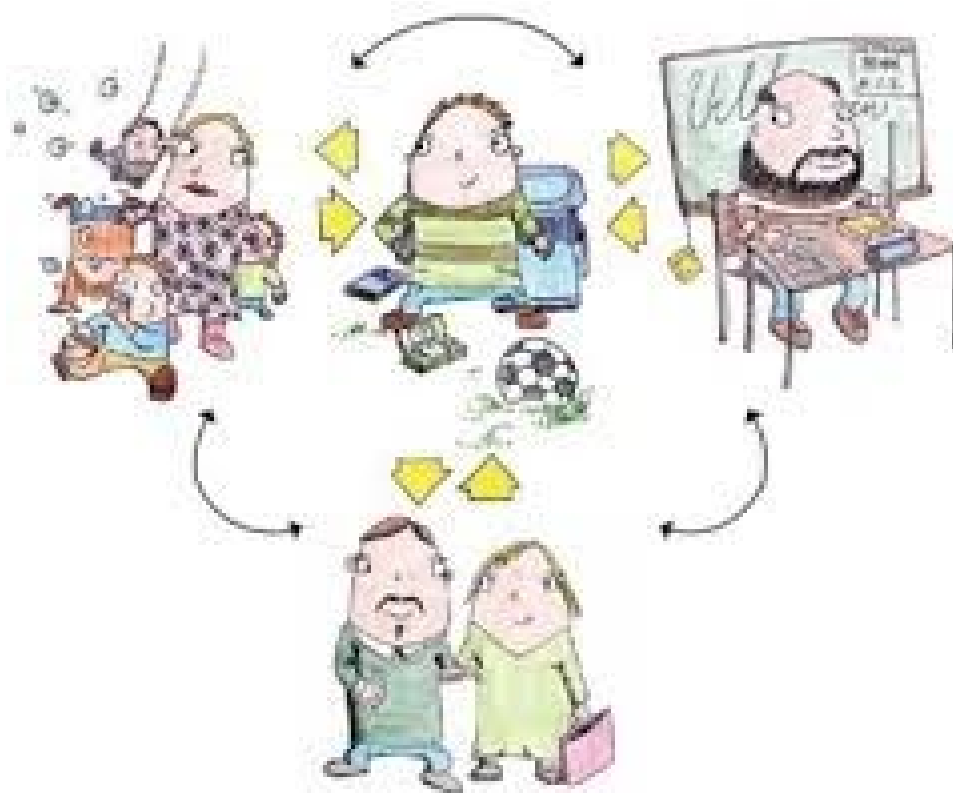

DEN GODE OVERGANG

**Et samarbejde mellem
børnehave, forældre og
skolen**

I arbejdet med *Den gode overgang* fra børnehave til skole, har skolerne og daginstitutionerne i Bredballe sammen lavet denne folder.

I denne folder beskrives de færdigheder og kompetencer, der er gode at arbejde med i børnehaven i året inden skolestarten og i tiden lige efter skolestarten.

Vi fokuserer på børnenes udvikling af de otte kompetencer, fordi de tilsammen fungerer som et stabilt udgangspunkt for et godt børneliv.

Det er et arbejde, der både skal foregå i børnehaven, i hjemmet og i skolen.

På de kommende sider er de otte kompetencer beskrevet. Under hver kompetence står der, hvad der fokuseres på i børnehaven, i skolen og, hvad der kan gøres derhjemme.

RELATIONER

Barnets evne til at skabe og fastholde relationer til både børn og voksne samt indgå i og være medskaber af lege.

- **Børnehaven:**
 - Barnet kan spørge kammerater: *Må jeg være med i leg?*
 - Barnet kan spørge kammerater: *Vil du være med i min leg?*
 - Barnet kan fungere i større grupper
 - Barnet kan acceptere en ikke-selvvalgt makker (på tværs af køn, bedste venner)
 - Barnet kan indgå i ikke-selvvalgte aktiviteter
 - Barnet kan holde opmærksomheden på et fælles fokuspunkt (fx en fælles aktivitet)
 - Barnet kan trøste andre børn

- **Forældrene:**
 - Barnet lærer at acceptere, at andre kan bestemme i spil og leg hjemme
 - Barnet øver sig i at fordybe sig i lege og aktiviteter i længere tid
 - Forældrene laver legeaftaler med andre end barnets faste og bedste venner
 - Mangfoldige legerelationer gør børnene mere robuste, når nogle af deres venner er syge eller leger med andre
 - Forældrene lader barnet lege selv hos en kammerat, uden selv at blive
 - Barnet lærer at være alene hjemmefra og man finder ud af, om barnet kan opføre sig pænt og lytte til andre voksne

- **Skolen:**
 - Eleven har et passende antal hensigtsmæssige relationer
 - Eleven kan deltage aktivt i leg med andre (fremfor bare at spejle sig i andre eller lege parallelt med dem)
 - Eleven tør gå forrest og foreslår idéer til legen
 - Eleven kan støtte op om og give plads til andres idéer til legen

ROBUSTHED OG MOD

Barnets evne til at møde og håndtere nye udfordringer.

- **Børnehaven:**
 - Barnet tør være på foran andre (række hånden op, fortælle, fremlægge, fremvise)
 - Barnet har mod på at prøve nye udfordringer og oplevelser
 - Barnet tør spørge én, de ikke normalt leger med, om de vil lege
 - Barnet tør smage på nye ting
 - Barnet kan aflæse sin egen og andres reaktioner
 - Barnet kan sætte ord på, hvad der kan hjælpe, når humøret er dårligt
 - Barnet tør sige fra, fordi det kender egne grænser, på en sådan måde at de voksne er lydhøre, og efter grundig guidning respekterer valget.

- **Forældrene:**
 - Barnet får ansvarsopgaver i familien såsom at dække bord, tømme opvaskemaskine og rydde op på værelset
 - Barnet får lov til at håndtere alderssvarende udfordringer selv, da det styrker dem
 - Barnet øver selvhjulpenhed og at klare hverdagsopgaver selv (at holde styr på sin egen madpakke, gymnastiktøj og skoletaske)
 - Barnet øver at være en god taber og vinder gennem spil med forældrene
 - Barnet får ros og anerkendelse for at øve sig på de svære ting.
 - Hvis man kun roser for succes, præger man barnet til at vælge de lette valg, men det er i de svære valg at læringspotentialet er størst

- **Skolen:**
 - Eleven tør prøve, fejle og prøve igen
 - Eleven kan håndtere at være både vinder og taber i spil og lege
 - Eleven kan fordybe sig i lege i både aktive og stille lege
 - Eleven er tilpas uafhængig af voksne. (Eleven kan selv sige farvel, kan sige pyt til mindre ting, kan navigere i den frie leg (legetimer, frikvarterer, SFO-tid) osv.)
 - De voksne tilrettelægger undervisning og ture med passende udfordringer
 - De voksne støtter børnene i deres beslutninger
 - De voksne anerkender og roser initiativ, kreativitet, intentioner og elevens forsøg på at handle og udvikle sig

SOCIALE SPILLEREGLER

Barnets evne til at forstå og anerkende sociale spilleregler, herunder f.eks. at hjælpe, give plads til andre og håndtere konflikter.

- **Børnehaven:**
 - Barnet forsøger selv at løse konflikter
 - Barnet kan se mening med sin egen rolle i fællesskabet

- **Forældrene:**
 - Barnet skal lære regler og retningslinjer for, hvordan man opfører sig i det offentlige rum.
 - Barnet skal kunne agere i forskelligheden af normer og regler f.eks. hjemme hos legekammeraten, hos bedstemor osv.

- **Skolen:**
 - Eleven hjælper andre, der har brug for det
 - Eleven lader andre få plads til at tale og bestemme
 - Eleven kan gå på kompromis i samarbejde og leg
 - Eleven lærer at konflikthåndtering kræver et godt samarbejde
 - Eleven deltager aktivt og selvstændigt i fællesskabet (fx ved at være duks, have ansvarsområder osv)

FORANDRINGSPARATHED

Barnets evne til at aflæse kontekster og vide, hvad der forventes i forskellige kontekster

- **Børnehaven:**
 - Barnet skal acceptere spontanitet og afvigelser fra det kendte.
 - Barnet kan indgå i relation til mange forskellige voksne, og er ikke afhængig af én bestemt person.

- **Forældrene:**
 - Barnet har bestemte rutiner i hjemmet og kan følge dem
 - Barnet ved, hvad det skal gøre, når han/hun er stået op om morgenen og skal i seng (gå på toilet, børste tænder og skifte tøj)
 - Barnet kan gøre sig klar, når familien skal på tur
 - Barnet ved, hvordan det skal opføre sig, når man sidder til bords

- **Skolen:**
 - Eleven oplever, at klassen i skolen bliver en tryk base for skoledagen
 - Eleven kan navigere i forskellige arenaer (skoletime, frikvarter, SFO samt eks. forskellige voksnes klasseledelse)
 - Eleven lærer at forstå, hvad der forventes i en alm. skoletime (Hvad gør man, når man skal på biblioteket, når der er idræt i hallen, når idræt foregår udenfor, når man skal i musiklokalet osv.)

SELVKONTROL OG FOKUS

Barnets evne til at tilsidesætte egne behov, arbejdshukommelse og holde fokus på en opgave.

- **Børnehaven:**
 - Barnet skal lære at acceptere en afvisning eller et nederlag.
 - Barnet skal kunne arbejde selvstændigt og fokuseret i en længere periode (ca. 20 min.)

- **Forældrene:**
 - Barnet kan vente på tur, når søskende eller forældre taler med andre
 - Barnet kan få flere beskeder og udføre dem (eks. hvordan der skal dækkes op til måltider, eller hvilke forskellige steder, der skal ryddes op og hvordan)
 - Barnet kan fastholde sig i længerevarende spil, også selvom man er bagud (fx ludo)

- **Skolen:**
 - Eleven kan følge en anvisning fra en voksen (f.eks. at man skal stoppe en leg, eller man skal begynde at rydde op)
 - Eleven kan i undervisningssituationer vente med at tale, til eleven har hånden oppe og bliver spurgt ad en lærer (lære at følge talerækken)
 - Eleven kan huske en simpel opgave og selv gå i gang
 - Eleven begynder at kunne følge en opgave til dørs
 - Eleven møder forudsigelighed og synlighed ved brug af eks. piktogrammer

UDTRYKKE FØLELSER

Barnets evne til at udtrykke følelser og evt. behov for hjælp, herunder deltage i samtaler om afsavn, ønsker og forventninger i forbindelse med overgangen.

- **Børnehaven:**
 - Barnet kan sætte ord på oplevelser, fornemmelser, følelser mm.
 - Barnet kan frit vise sine følelser, grine, græde, vise smerte, vise overskud mm.

- **Forældrene:**
 - Barnet tør tale om, hvordan de har det. Både ved glæde, sorg, frygt og vrede.
 - Barnet kan fortælle, hvad der har været godt ved at gå i børnehave og hvad han/hun kommer til at savne, samt hvad han/hun glæder sig til, og hvad barnet evt er lidt nervøs over ved at skulle starte i skolen.

- **Skolen:**
 - Eleven kan udvise basale følelser så som glæde, vrede, sorg og frygt
 - Eleven er bevidst om, når han/hun er følelsesmæssigt påvirket
 - Eleven bliver tryggere ved at tale åbent om sine følelser for eks. undervisere eller klassen
 - Eleven kan sætte ord på, hvad de glæder sig til og har været urolig for ved skolen, og hvad der savnes (var dejligt) ved børnehaven
 - Eleven kan indgå i dialog om eventuelle udfordringer ved overgangen fra børnehave til skole

SPROG

Barnets evne til at kommunikere med sine omgivelser, herunder evne til at aflæse og bruge kropssprog samt interesse for tegn og symboler.

- **Børnehaven:**
 - Barnet lærer at indgå i fælleslege, vente på tur, vente på hinanden og lytte.
 - Barnet lærer at se, hvordan andre har det. De voksne hjælper med at tale med børnene om ting, der er sket.
 - De voksne viser, hvordan vi passer på hinanden, så børnene lærer det.

- **Forældrene:**
 - Barnet kan holde øjenkontakt, når man taler sammen
 - Barnet taler pænt til andre
 - Barnet hjælper andre, hvis de er kede af det
 - Barnet lytter, når der er en, der taler

- **Skolen:**
 - Eleven kan fortælle, hvad han/hun har behov for.
 - Eleven kan sige til og fra
 - Eleven kan lytte til, hvad andre fortæller og gengive dele af deres fortællinger
 - Eleven viser interesse for bogstaver og tal
 - Eleven kan aflæse basalt kropssprog og følelser såsom glad, ked af det, sur, bange
 - Eleven er bevidst om, hvilket kropssprog og følelser han/hun selv udviser
 - Eleven begynder at kunne aflæse ud fra situationer, hvilken handling der kan have forårsaget en given følelse (fx at flere sagde nej til leg, så han/hun ingen havde at lege med)

SELVHJULPENHED

Barnets evne til at mestre konkrete alderssvarende færdigheder f.eks. gå på toilettet selv, tage sit tøj af og på, holde orden i sine ting m.v.

- **Børnehaven:**
 - Barnet klarer selv toiletbesøg (tørre sig, trække ud og vaske hænder)
 - Barnet tager selv tøj på, når de skal udenfor i børnehaven
 - Barnet begynder selv at holde styr på deres garderobe.

- **Forældrene:**
 - Barnet udviser tålmodighed og vedholdenhed, inden det evt. beder om hjælp (udfordringer med søskende/legekammerater, ved bygning af fx Lego efter en byggevejledning, i computerspil med gåder eller forhindringer)
 - Barnet hjælper til med de praktiske gøremål f.eks. dække bord, rydde væk, smøre madpakke m.v.
 - Barnet klarer selv toiletbesøg (tørre sig, trække ud og vaske hænder).

- **Skolen:**
 - **Praktiske ting:**
 - Eleven tager selv afsked med forældrene
 - Eleven kan håndtere toiletbesøg og selv skifte tøj ved uheld
 - Eleven tager selv sit udetøj af og på og er bevidst om, hvad vejret påkræver af påklædning
 - Eleven er opmærksom på at have nok skiftetøj med (i samarbejde med forældrene)
 - Eleven kan holde orden på sin garderobe, i sin taske og på sit bord
 - Eleven bærer selv sine ting ind, sætter dem på plads og melder sig kommet (til voksen eller på Tabulex)
 - **Læringsmæssigt:**
 - Eleven går selv i gang med en opgave, når underviseren har givet introduktionen
 - Eleven forsøger på forskellige måder at løse opgaven, inden en sidekammerat spørges og slutteligt underviseren